

2022

**Program Przeciwdziałania
Przemocy oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla
Gminy Miejskiej Hel
2022-2026**

Spis treści

Wstęp.....	2
Rozdział I Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	3
1.1. Przemoc w rodzinie – definicja, formy, fazy.....	3
1.2. Podstawy prawne Programu	5
1.3. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie	6
Rozdział II Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hel.....	9
2.1. Skala zjawiska przemocy na terenie gminy.....	9
2.2. Przemoc na terenie Gminy Miejskiej Hel w opinii społeczności lokalnej	12
2.3. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	16
Rozdział III Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Hel na lata 2022-2026	18
3.1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	18
3.2. Realizacja, monitoring i ewaluacja Programu.....	20
Spis wykresów.....	22

Wstęp

Przemoc jest jedną z form dysfunkcji występujących w wielu współczesnych rodzinach. Przyjmując definicję Rady Europy, przemoc w rodzinie (inaczej przemoc domowa) określa się, jako „wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami, lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy nie”¹.

Analizując statystyki dotyczące przemocy w rodzinie zaobserwować można, iż problem ten dotyczy najczęściej kobiet i dzieci. Z uwagi na swoją złożoność zjawisko to wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz stałej i systematycznej współpracy instytucji oraz organizacji rządowych i pozarządowych zmierzającej do zmniejszenia skali jego występowania. Równie ważna jest ochrona i pomoc ofiarom przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w rodzinie, a zatem w środowisku, które powinno kojarzyć się z bezpieczeństwem oraz godnymi warunkami bytowymi, niesie za sobą szczególnie dolegliwe konsekwencje.

Jednym z działań podejmowanych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy ofiarom tejże przemocy jest opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Hel został opracowany na lata 2022-2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

¹ Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, Istanbul 2011.

Rozdział I

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1.1. Przemoc w rodzinie – definicja, formy, fazy

W literaturze występuje wiele definicji przemocy. Pojęcie to najczęściej zastępowane jest terminami takimi jak brutalność, okrucieństwo, agresja. Niezależnie od formy, w jakiej występuje, stanowi pogwałcenie podstawowych praw człowieka. Przemocą jest „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody”².

W celu określenia, czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, należy zbadać czy spełnia następujące 4 warunki:

1. Jest intencjonalne;
2. Jedna osoba posiada wyraźną przewagę nad drugą;
3. Doszło do naruszenia praw i dóbr osobistych drugiej osoby;
4. Osoba, wobec której stosowana jest przemoc doświadcza cierpienia, ponosi szkody fizyczne i psychiczne³.

Jedna z licznych definicji przemocy domowej została przywołana już we wstępie Programu. Jednakże, w owym dokumencie należy określić, czym jest przemoc domowa w myśl polskiego ustawodawstwa. Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 ze zm.) przemoc w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”.

Należy wyróżnić przede wszystkim następujące formy przemocy: przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną, przemoc ekonomiczną i zaniedbanie. Formy te często występują łącznie. Przemoc fizyczna to zachowanie, którego skutkiem może być uszkodzenie ciała. Nieważne jest jednak, czy do takiego uszkodzenia dojdzie.

² <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie> (dostęp: 25.08.2020).

³ Tamże.

Będzie to np. popychanie, szarpanie, kopanie, bicie pięścią, przypalanie papierosem. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, jest najczęstszą z form przemocy, trudną do udowodnienia. Przejawem takiej przemocy może być np. krytykowanie, szantażowanie, krzyczenie, obrażanie, lekceważenie. Z kolei przemoc seksualna, to podjęcie czynności seksualnej bez zgody drugiej osoby lub wykorzystanie stanu jej nieświadomości. Przykładem będzie tutaj np. zgwałcenie czy nagrywanie stosunku seksualnego. Natomiast przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Będzie to m.in.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy. Ostatnią z wymienionych form przemocy- zaniedbanie, można określić też, jako formę przemocy ekonomicznej. Oznacza ona np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie⁴.

Przemoc w rodzinie zazwyczaj nie jest aktem jednorazowym, wręcz przeciwnie, ma ona charakter długotrwały, cykliczny. Zjawisko to najczęściej powtarza się według określonego schematu, który stanowią trzy następujące po sobie fazy:

1. Faza narastającego napięcia - jedno z parterów staje się napięte i stale poirytowane, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem, często zaczyna pić czy przyjmować inne substancje odurzające. W tym czasie osoba doznająca przemocy stara się spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, często przeprasza, wywiązuje się ze wszystkich swoich obowiązków. Objawami narastającego napięcia u ofiary przemocy są różne dolegliwości typu bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa.

2. Faza gwałtownej przemocy - osoba stosująca przemoc wpada w szał i stara się wyładować napięcie. Do ataków agresji sprawcy i stosowania przemocy dochodzi z mało istotnych powodów. Ofiara znajduje się w stanie szoku, uspakaja sprawcę, stara się ochronić siebie, odczuwa wstyd i przerażenie, staje się apatyczna. Jest to najkrótsza faza. Skutki użytej przemocy mogą być różne obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji sprawcy.

3. Faza miodowego miesiąca - jest to trzecia faza, kiedy sprawca przemocy wyładował już swoją złość, wie, że posunął się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka

⁴ <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy> (dostęp: 25.08.2020).

wytłumaczenia dla tego, co zrobił, okazuje ciepło i miłość. Ofiara zaczyna wierzyć w zmianę sprawcy, a także w to, że przemoc była jedynie incydem, odczuwa bliskość i zaufanie. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia⁵.

1.2. Podstawy prawne Programu

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja RP z dn. 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 ze zm.);
- Ustawa z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1249);
- Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1876 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020, poz. 821 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1119);
- Ustawa z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1372);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2020, poz. 2050);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1057 ze zm.);
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. 2020, poz. 360 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1359);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1444 ze zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555 ze zm.);

⁵ J. Maciaszek, *Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty*, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 39-41.

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1575 ze zm.).

Zgodnie z zapisem w art. 6 ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy:

- opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Hel na lata 2022-2026 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych.

1.3. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Analizując raport podsumowujący działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w 2019 roku, należy stwierdzić, że przemoc domową zgłaszają przede wszystkim kobiety i były to przede wszystkim zgłoszenia telefoniczne. Specjaliści „Niebieskiej Linii” rozpoczęli w ubiegłym roku 369 nowych interwencji. Osoby zgłaszające przemoc w większości przypadków nie wskazywały jedynie na jeden jej rodzaj. Najczęściej zgłaszaną formą przemocy była przemoc psychiczna (6 275 zgłoszeń, w tym 180 przez dzieci), kolejno przemoc fizyczna (3 696 zgłoszeń, w tym 147 przez dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej oraz seksualnej. W prawie połowie przypadków (47,5%) sprawcą był partner, na drugim miejscu rodzic lub rodzice, w dalszej kolejności – były partner, pełnoletnie dziecko i dalsza rodzina⁶.

Każda z ofiar przemocy w rodzinie może liczyć na bezpłatną pomoc ze strony państwa. Formy tej pomocy są określone w art. 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

⁶ <https://stopuzaleznieniom.pl/artykuly/przemoc-w-rodzinie/przemoc-domowa-w-2019-roku-statystyki/> (dostęp: 25.08.2020).

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Pierwszą wymienioną w nim formą poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, zawodowe i rodzinne. Poza tym każda ofiara ma prawo do interwencji kryzysowej i wsparcia a także ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej. Ofierze przemocy w rodzinie należy również zapewnić bezpieczne schronienie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Kolejną formą pomocy jest badanie lekarskie w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie. Ponadto, osobie dotkniętej przemocą, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu zapewnia się pomoc w uzyskaniu mieszkania.

Szczególną formą pomocy ofiarom przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieska Karta” opracowana przez Komendę Główną Policji i Komendę Stołeczną Policji na podstawie współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i wprowadzona w 1998 r. Obecnie, w oparciu o tę procedurę, aby podjąć interwencję nie jest wymagana zgoda osoby dotkniętej przemocą. Cała procedura oraz wszystkie niezbędne wzory formularzy określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Rozporządzenie zostało wydane w oparciu o art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Czynności w ramach procedury podejmowane i realizowane są przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Do podjęcia czynności wystarczy jedynie uzasadnione podejrzenie, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy. Przedstawiciele wymienionych instytucji tworzą razem Zespół Interdyscyplinarny, który powołuje Grupę Roboczą. W jej skład wchodzi służby, których pomoc będzie najbardziej wskazana w danej sytuacji. Uczestnikami procedury są osoby doznające przemocy. Jeśli jest to osoba pełnoletnia, uczestniczy osobiście. Natomiast niepełnoletni mogą być reprezentowani przez: rodzica, jeśli nie jest sprawcą, ani sprawcy nie ukrywa; faktycznego opiekuna; pedagoga; kuratora rodzinnego. Uczestnikiem jest również osoba, która jest podejrzewana o stosowanie przemocy.

Procedura „Niebieska Karta” składa się z sześciu kroków. Krok pierwszy, czyli wszczęcie procedury, a więc zebranie informacji o osobie doznającej przemocy i jej

sytuacji. Krok drugi to opracowanie indywidualnego planu pomocy. Grupa Robocza zapoznaje się z informacjami, a następnie zaprasza osobę dotkniętą przemocą na spotkanie.

Celem takiego spotkania jest pozyskanie jeszcze dokładniejszych informacji, poznanie potrzeb i oczekiwań osoby potrzebującej pomocy. Na tej podstawie powstaje diagnoza całej sytuacji, a następnie przygotowany zostaje indywidualny plan pomocy. Trzeci krok to oddziaływanie na sprawcę przemocy. Po spotkaniu z osobą doznającą przemocy, Grupa Robocza organizuje kolejne, na które zaproszona zostaje osoba stosująca przemoc. Głównym celem tego spotkania jest zaapelowanie do zaprzestania stosowania przemocy. Na tym etapie, jeśli zachodzą szczególne okoliczności, Zespół Interdyscyplinarny ma prawo wystąpić do prokuratury, aby zastosować środki zapobiegawcze, którymi mogą być nawet tymczasowe aresztowanie. Inną możliwością jest skierowanie sprawcy przemocy do programu korekcyjno-edukacyjnego. Należy to już jednak do kompetencji sądu.

Czwartym krokiem jest realizacja indywidualnego planu pomocy. W tym etapie członkowie Grupy Roboczej pomagają osobie doznającej przemocy w realizacji założeń zawartych w opracowanym wcześniej planie. Przejawem tego wsparcia mogą być np. konsultacje psychologiczne. Kolejnym zadaniem członków grupy roboczej jest monitorowanie sytuacji w domu poprzez organizowanie spotkań z osobą doznającą przemocy, jak również z tą, która dopuszcza się jej stosowania. Członkowie wymieniają się swoimi spostrzeżeniami i informacjami, aby na bieżąco dokonywać niezbędnych zmian w planie. Krok piąty stanowią zdarzenia niebezpieczne w trakcie procedury „Niebieskie Karty”. W sytuacji, gdy akty przemocy nie ustały mimo podjęcia procedury, ofiara przemocy domowej powinna za każdym razem wzywać policję bądź też informować o tym fakcie członków Grupy Roboczej. Ostatnim, szóstym krokiem, jest zakończenie procedury. Najczęstszym powodem zakończenia procedury jest „ustanie przemocy i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy”.

Inną istotną formą pomocy dla ofiar przemocy domowej jest wspomniane wcześniej Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Zostało utworzone z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 1995 roku .

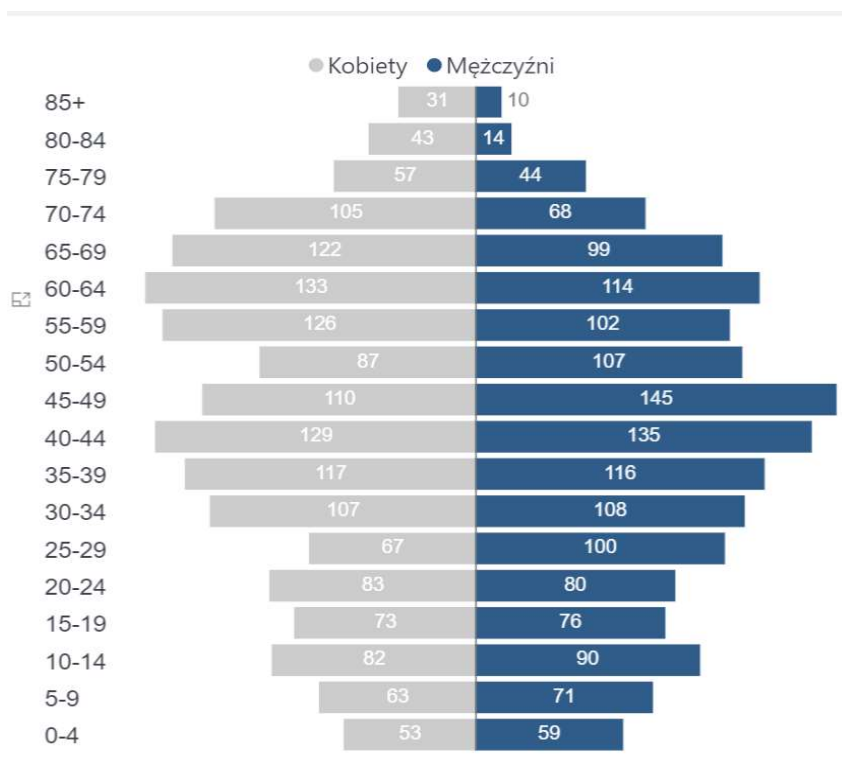
Rozdział II

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hel

2.1. Skala zjawiska przemocy na terenie gminy

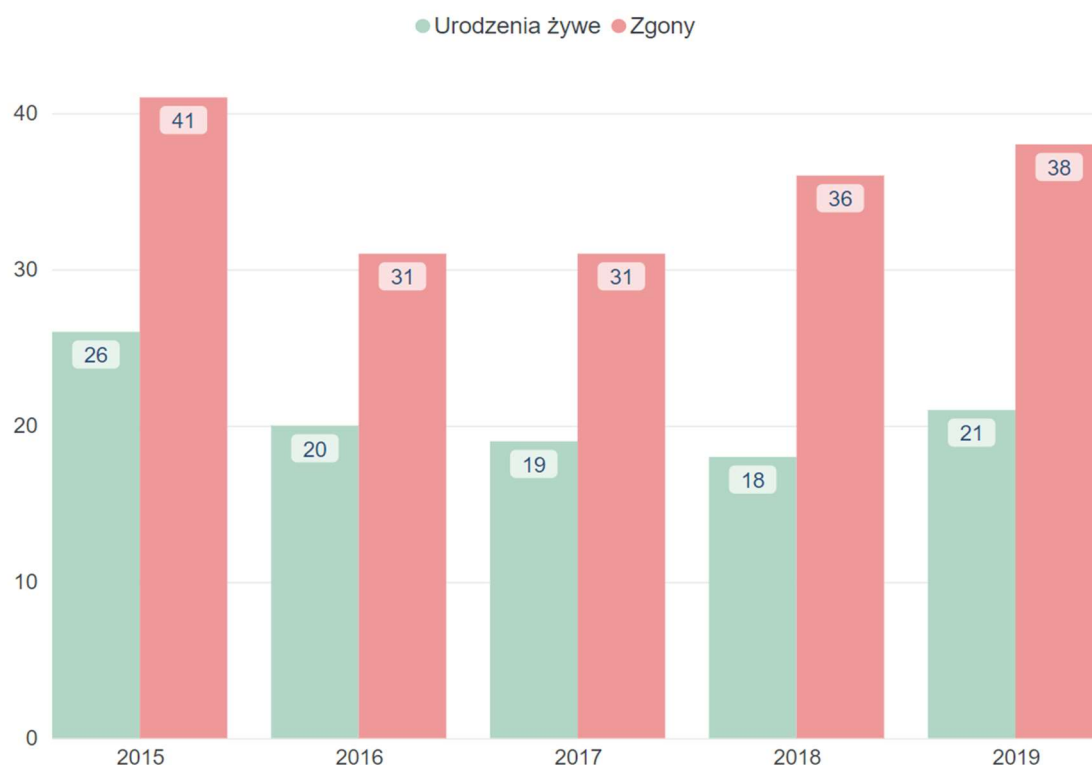
Gminę Miejską Hel na koniec 2019 roku zamieszkiwało 3126 mieszkańców, z czego 51% stanowiły kobiety, a 49% mężczyźni. Liczba ludności Helu od kilku lat utrzymuje się na poziomie ponad 3 tysięcy mieszkańców. 61% mieszkańców Gminy Miejskiej Hel jest w wieku produkcyjnym, 23% w wieku poprodukcyjnym, a 16% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 1 Piramida wieku mieszkańców Gminy Miejskiej Hel - 2019 rok

Gmina Hel ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -17. W 2019 roku urodziło się 21 dzieci oraz odnotowano 38 zgonów. Ten niekorzystny trend utrzymuje się od kilku lat nie rekompensuje go większa liczba zameldowań mieszkańców na pobyt stały w stosunku do liczby wymeldowań. Niekorzystna sytuacja demograficzna Helu z jednej strony wpisuje się w trendy ogólnopolskie, jednakże z drugiej, świadczy o zmieniającym się wciąż charakterze Helu, w którym rolę dominującą przejmują funkcje turystyczno- usługowe.

Wykres 2 Przyrost naturalny w Gminie Miejskiej Hel w latach 2015 - 2019

Wykres 3 Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie:	7	6	7
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	12	6	7
○ Kobiety	8	5	7
○ Mężczyźni	0	0	0
○ Małoletni do 13 r. ż.	4	1	6
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	7	5	7
○ Kobiety	0	0	0
○ Mężczyźni	7	5	7
○ Nieletni	0	0	0

Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	5	4	7
○ Kobiety	0	0	0
○ Mężczyźni	5	4	7
○ Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	6	-	2

Działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego:

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele następujących instytucji, organizacji i jednostek organizacyjnych działających na terenie Helu:

- 1) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu;
- 2) Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Helu;
- 3) Komendy Powiatowej Policji w Pucku;
- 4) Straży Miejskiej w Helu;
- 5) oświaty;
- 6) ochrony zdrowia;
- 7) organizacji pozarządowych;
- 8) kuratorzy sądowi;
- 9) prokuratorzy.

Siedziba Zespołu mieści się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Helu, przy ul. Wiejskiej 50. Spotkania organizowane są głównie w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu. Mogą być również organizowane w siedzibach poszczególnych instytucji/organizacji wchodzących w skład Zespołu.

Do Przewodniczącego MZI w Helu w 2020 roku wpłynęło łącznie 7 „Niebieskich Kart”, z czego wszystkie zostały założone przez Funkcjonariuszy Policji;

Natomiast do Przewodniczącego MZI w Helu w 2019 roku wpłynęło łącznie 7 „Niebieskich Kart”, z czego:

- ✓ 6 „Niebieskich Kart” A zostało założonych przez Funkcjonariuszy Policji;
- ✓ 1 „Niebieska Karta” A została założona przez pracownika socjalnego MOPS w Helu.

W 2019 roku MZI zakończył dwie procedury „Niebieska Karta”, z czego:

- ✓ w jednym przypadku zakończono procedurę wobec stwierdzenia rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań;
- ✓ w jednym przypadku ofiara zmieniła miejsce zamieszkania (przesłano akta sprawy według właściwości).

Rozpoczynając prace nad wdrożeniem procedury „Niebieska Karta” za każdym razem Przewodniczący MZI zwołuje zarządzeniem grupę roboczą w celu załagodzenia skutków przemocy w rodzinie.

W 2019 roku odbyły się 42 spotkania grup roboczych, na których:

- ✓ sporządzono z ofiarami przemocy 13 „Niebieskich Kart” C;
- ✓ sporządzono ze sprawcami przemocy 10 „Niebieskich Kart” D;

Osoby stosujące przemoc na bieżąco były informowane przez grupę roboczą o możliwości skorzystania z programu korekcyjnego dla sprawców przemocy realizowanego przez PCPR w Pucku. W 2019 roku żaden sprawca przemocy nie uczestniczył w programie.

2.2. Przemoc na terenie Gminy Miejskiej Hel w opinii społeczności lokalnej

Istotnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego odnośnie przedmiotu diagnozy. Przedstawione poniżej wyniki, reprezentują badania przeprowadzone w ramach Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Miejskiej Hel, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób. Badaniem objęto 64 kobiety oraz 36 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 37 lat.

Respondenci zostali zapytani o przekonania dotyczące wychowania dzieci w odniesieniu do stosowania kar fizycznych. Poniższe wyniki pochodzą z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych 2021, zatem dane są jak najbardziej aktualne.

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z aprobatą większości respondentów – łącznie 93% mieszkańców zgadza się z takim stwierdzeniem. Jednocześnie, tylko 28% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 77% respondentów. Dodatkowo, łącznie 69% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości. Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy mieszkańców na temat występowania przemocy w swoim otoczeniu. Łącznie 7% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewa, że tak się dzieje.

Wśród badanych mieszkańców tylko 14% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Respondenci najczęściej wskazywali Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Tym samym, 86% respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 84% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

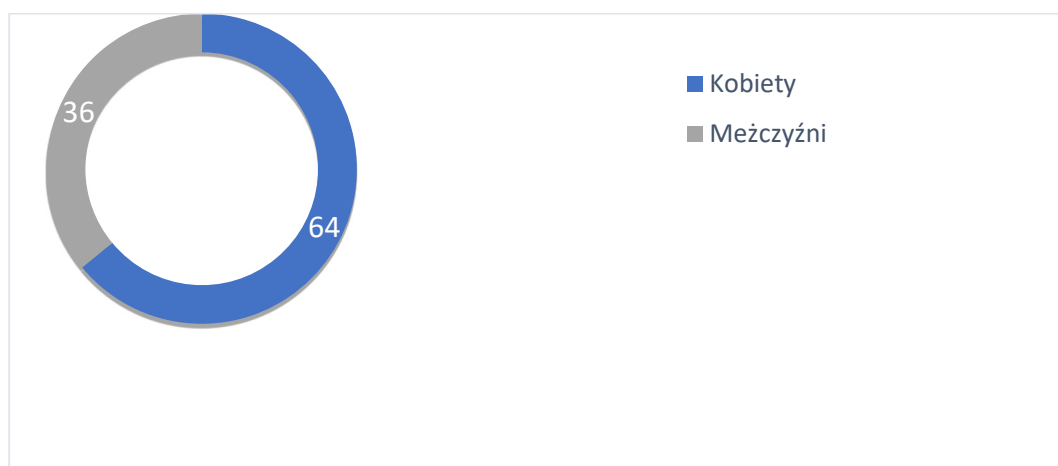
W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – tylko 17% mieszkańców Gminy Miejskiej Hel jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Niespełna połowa- 44% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: zgadzam się i zdecydowanie się zgadzam:

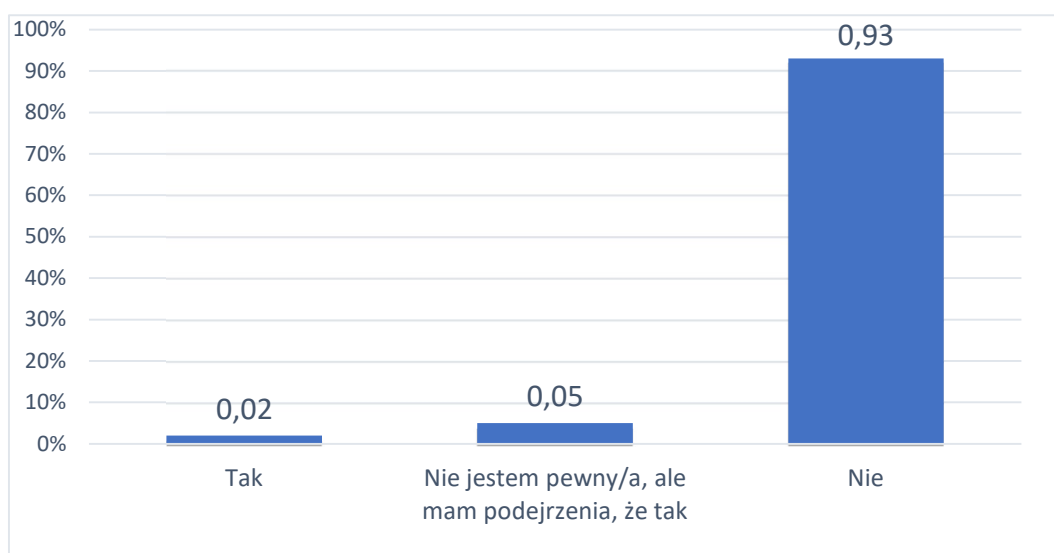
- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 59%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 35%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 52%.

Uzyskane wyniki świadczą o średnim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Miejskiej Hel na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie.

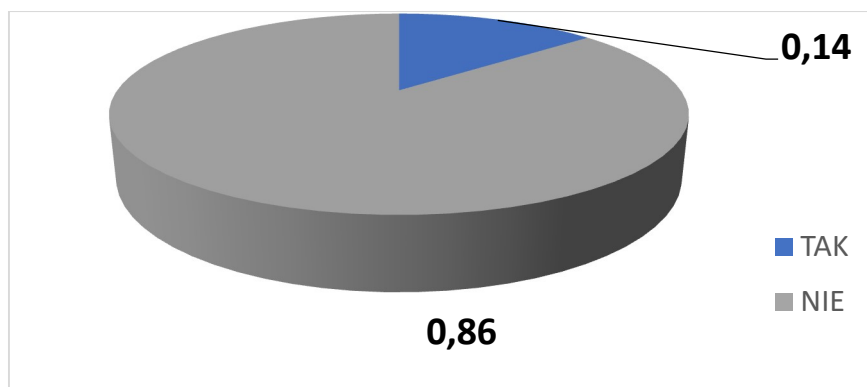
Wykres 4 Ilość badanych respondentów

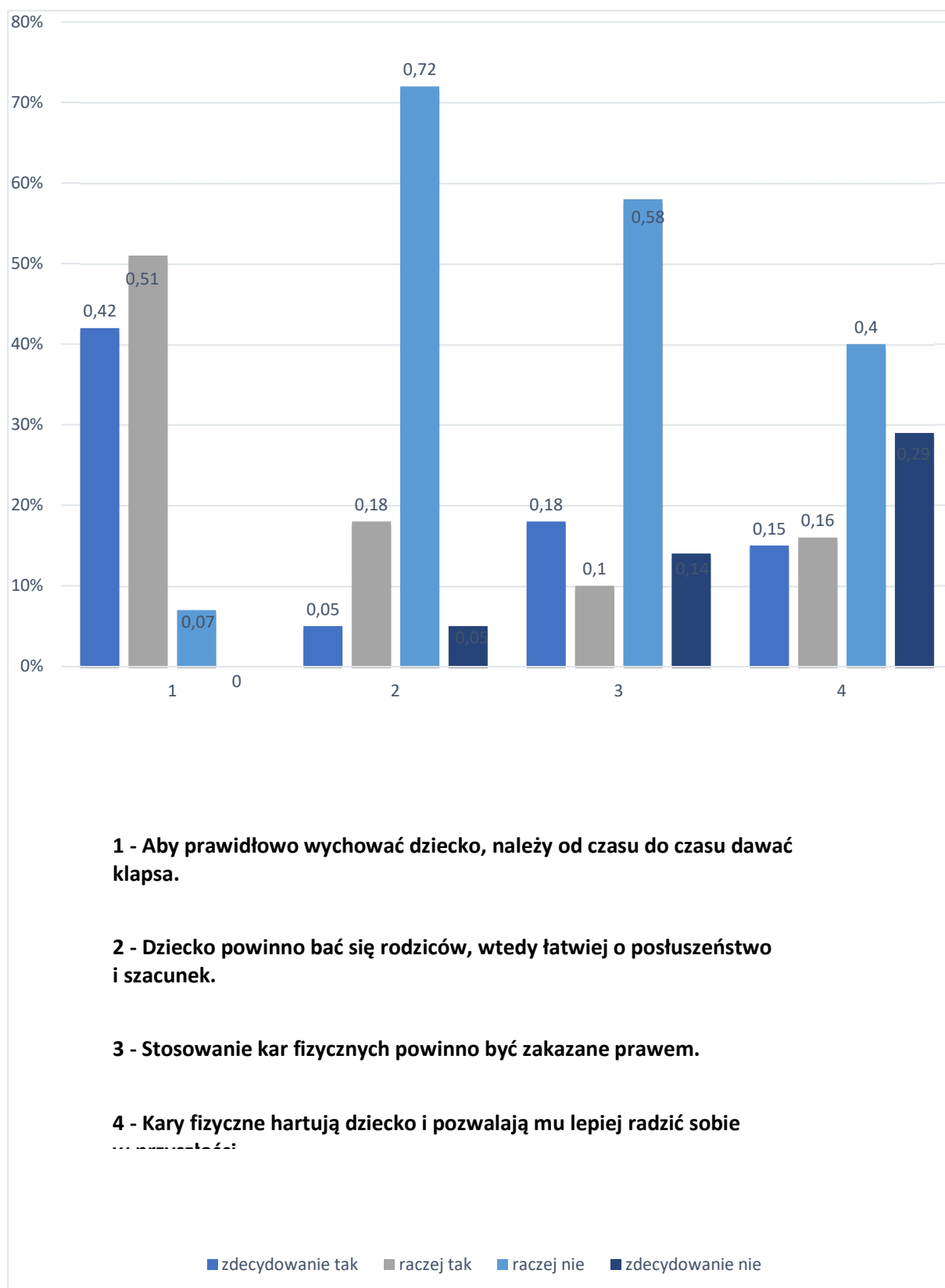
Wykres 5. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Wykres 7. Przekonania dotyczące wychowania

Wykres 8. Przekonania dotyczące przemocy

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	24%	60%	15%	1%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	4%	13%	77%	6%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	24%	20%	46%	10%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	37%	22%	26%	15%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	11%	24%	37%	28%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	21%	31%	20%	28%

2.3. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Gminy Miejskiej Hel znajdują się przede wszystkim:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

- Punkt Pomocy Rodzinie;
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo”,

. W zakresie podnoszenia świadomości mieszkańców gminy odnośnie przeciwdziałania przemocy działania podejmuje również grono pedagogiczne Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Helu, w szczególności poprzez:

1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez organizowanie prelekcji i pogadanek oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki;
3. Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym;
4. Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Rozdział III

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Hel na lata 2022-2026

3.1. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Hel na lata 2022-2026 jest:

Rozwój skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie profesjonalnej pomocy i ochrony jej ofiarom oraz intensyfikacja oddziaływań na jej sprawców.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY:

Profesjonalna pomoc oraz ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Ścisła współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doświadczającym przemocy oraz udzielającymi im wsparcia;
- Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Praca socjalna z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie;
- Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz schronienia ofiarom przemocy w rodzinie;
- Działania w kierunku utworzenia dyżurów informacyjno - konsultacyjnych dla osób doznających przemocy w rodzinie;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się

do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Podnoszenie świadomości ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw.

II CEL SZCZEGÓŁOWY:

Skuteczne oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Monitorowanie sytuacji rodzin, w których występuje przemoc domowa.
- Informowanie osób stosujących przemoc o programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie organizowanych przez PCPR oraz motywowanie do udziału w nich.
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy, mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie
- Podnoszenie świadomości osób stosujących przemoc w rodzinie w zakresie negatywnych konsekwencji prawnych, społecznych oraz zdrowotnych jej stosowania.
- Monitorowanie i diagnozowanie sytuacji rodzin, w których istnieje przypuszczenie, że występuje przemoc rodzinna.

III CEL SZCZEGÓŁOWY:

Profilaktyka i edukacja wśród społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w szczególności tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- Organizowanie akcji i kampanii informacyjnych ukazujących problem zjawiska przemocy w rodzinie, a także wzbudzających wrażliwość wśród społeczeństwa

na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w ich otoczeniu oraz wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za zgłaszanie takich przypadków.

- Rozpowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania nieagresywne.

I CEL STRATEGICZNY:

Podnoszenie kompetencji pracowników służb, instytucji oraz organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie w celu doskonalenia i podnoszenia ich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem.
- Zapewnienie pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie dostępu do specjalistycznej literatury.

3.2. Realizacja, monitoring i ewaluacja Programu

Działania wyznaczone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Hel na lata 2022-2026 mają charakter ciągły i są skierowane dla:

- mieszkańców gminy, w tym dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- sprawców przemocy w rodzinie,
- ofiar przemocy w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób/ instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.

Natomiast parterami w realizacji działań są: placówki służby zdrowia, specjaliści, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, inne ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji Programu będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w związku z występowaniem przemocy w rodzinie;
- liczba rodzin objętych pracą socjalną, poradnictwem oraz liczba udzielonych porad,
- liczba przeprowadzonych interwencji,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej i szkoleniowej,
- liczba rodzin objętych pomocą terapeutyczną i prawną,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Przewodniczący Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie i przedstawia je Burmistrzowi Helu.

Spis wykresów

<u>Wykres 1 Piramida wieku mieszkańców Gminy Miejskiej Hel - 2019 rok</u>	9
<u>Wykres 2 Przyrost naturalny w Gminie Miejskiej Hel w latach 2015 - 2019</u>	10
<u>Wykres 3 Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</u>	10
<u>Wykres 4 Ilość badanych respondentów</u>	14
<u>Wykres 5 Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?</u>	14
<u>Wykres 6. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?</u>	14
<u>Wykres 7. Przekonania dotyczące wychowania</u>	15
<u>Wykres 8 Przekonania dotyczące przemocy</u>	16